

КОРУПЦІЯ В УКРАЇНІ ТА СТАНОВИЩЕ В ЕНЕРГЕТИЦІ

Зміни за змінами в реальності пришвидшують час і примушують всіх учасників процесу швидше думати й реагувати, аби там залишитись, тим більше – на тлі пекла війни. А корупція в діяльності високопосадовців та їх підлеглих в Україні на тлі постійних атак ворога на нашу енергетику ще більше розхитує ситуацію. Тому в цьому випуску ми й вирішили звернути увагу на ці дів складові процесу, що відбувається: на рівень корупції і на становище в енергетиці України. Для цього ми вибрали й вибудували чотири сторінки матеріалів від авторитетних видань і авторитетних авторів під назвою «КОРУПЦІЯ В УКРАЇНІ І СТАНОВИЩЕ В ЕНЕРГЕТИЦІ»: на 3-6 сторінках цього, ЛИСТОПАДОВОГО, випуску газети.

Зокрема, в одному з них керівник Центру підтримки аеророзвідки Марія БЕРЛІНСЬКА звернула увагу читачів на наступне:

«ЧОМУ ЦЕ ТАК БОЛЯЧЕ ВРАЗИЛО СУСПІЛЬСТВО, АДЖЕ КОРУПЦІЯ ДЛЯ НАС – НЕ НОВИНА?»

З кількох причин:

1. Тому що це близьке оточення президента. Призначені особисто ним міністри і топменеджери компаній. І саме тому велика частина людей не вірить, що президент міг про це не знати.

2. Тому що в цей же час волонтери збирають по кілька гривень, щоб закупити необхідне на фронт. Матері віддають "гробові" за своїх синів на закупівлю дронів, "щоб захистити тих дітей".

3. Тому що в цей же момент падає Покровськ, оточують Костянтинівку, Мирноград, ворог доволі швидко захоплює Запорізьку та Дніпропетровську області. Ми заходимо в найважчу воєнну зиму. Значно важчу, ніж всі попередні.

4. Тому що сотні тисяч людей загинули і потрапили в полон, важко поранені. Це тіла, які лежать у полях, це катування по російських ямах, це пожиттєвий біль від ампутацій і випалених очей.

5. Тому що Україна б'ється з останніх сил, закриваючи своїм скривавленим тілом всю Європу, відтягуючи час потенційної Третьої світової.

6. Тому що найкращі та найсмівливіші з нас закінчуються. А ті, що залишились, розуміють свою приреченість. Ця війна забере більшість активних, чесних і гідних людей. Більшість із нас...»

У той же час авторка матеріалу Софія ЛАЗАРОВА для сайту «LB.ua» ще більш загострює ситуацію:

«...Якщо раптом вам здалося, що Міноборони та Міненерго — це найбільш корумповані міністерства (принаймні судячи з кількості офіційних підозр), то це не зовсім так. Бо за останні роки правоохоронці виявляли факти ймовірної корупції і в Мінагрополітики, і в Мінекономіки, і в Міністерстві соціалістики — і аж на рівні заступників міністрів. Так, у 2023 році НАБУ та САП повідомили про підозри одразу двом високопосадовцям у справі про зловживання на закупівлях продуктів за гроші «Укрзалізниці» в перші місяці повномасштабного вторгнення. Підозри отримали перший заступник міністра аграрної політики Тарас Висоцький екзаступник міністра економіки Олександр Грибан. Суд у цій справі ще триває, фігурантам обрано запобіжні заходи. Висоцький за цей час встиг побувати в.о. міністра замість Миколи Сольського (який теж має підозру), а після початку роботи уряду Свириденко повернувся на посаду першого заступника міністра...»

А про саме становище в енергетиці за всіх цих обставин розповідає у своєму матеріалі «Як захищають нашу енергетику і чого Україні очікувати цієї зими» високоповажна експертка з енергетики Ольга КОШАРНА.

Криворізькому правозахисному – 15 років

ЗАРАДИ ЄДНАННЯ НА УКРАЇНСЬКІЙ ОСНОВІ

15 років тому, в листопаді, у Кривому Розі з'явилась нова громадська організація: «Криворізьке міське правозахисне товариство». Виникла вона з ініціативи яскравого борця за втілення в реальність української національної ідеї на Криворіжжі, в області і в Україні в цілому Миколи Коробка. Виникла у відповідь на вперті рейдерські атаки протягом 2008-2009-го років з боку деяких партій так званого демократичного спрямування проти Криворізького міського об'єднання ВУТ «Просвіта» імені Тараса Шевченка, яке Микола Іванович очолював з 2000-го року. До того він уже мав великий досвід політичної і правозахисної роботи зі втілення в життя української національної ідеї (коли був обраний народним депутатом України першого скликання і працював у депутатському об'єднанні «Народна Рада», коли протягом кількох років очолював Всеукраїнську екологічну асоціацію «Зелений світ», працював у керівництві Української Гельсінської спілки з прав людини і багато-багато років успішно захищав інтереси українських активістів у численних судах). Після створення ГО «КМПЗТ» він ще більше десяти років вів за собою нас, активістів цієї організації, постійно у всіх питаннях займаючи проукраїнську позицію; з 2012-го року він очолював Серетаріат українсько-польського Партнерства «Відродження річки Саксагань», але 30 березня 2021-го року Микола Коробко завершив свій шлях на землі. І тепер, використовуючи досвід спільної з ним роботи, ми працюємо самостійно...

На 2-й сторінці пропонуємо до уваги наших читачів свого роду коротенькі фрагменти нашої багатопланової діяльності за ці роки, описані в газетах «Промінь Просвіти» та «Промінь Просвіти Є», які розповідають про те, яку роботу виконував особисто Микола Коробко та активісти нашого товариства за ті минулі аж 15 років. Аби мати трохи більше уявлення про це, можна звернутися до спеціального випуску газети з нагоди 10-річчя організації в 2020-му або до минулорічного листопадового випуску, де ми розповіли як про роботу нашого організації на початку 15-го року її існування, так і про Криворізьку асоціацію учасників бойових дій та учасників АТО, з якою теж співпрацюють наші активісти.

На світліні: Микола КОРОБКО в 2015-му. у свої тоді 78 років під час виконання робіт з допомоги ЗСУ, на одному з оборонних заводів Кривого Рогу. Фото Петра ЛИСЕНКА

ШВИДКИЙ МИР ЧИ ПРИМУС ДО КАПІТУЛЯЦІЇ. ЩО ШТОВХАЄ США ТИСНУТИ НА УКРАЇНУ

Тиждень до Дня подяки змушує українців пережити чи не найсильнішу турбулентність у відносинах зі Сполученими Штатами за останній рік. Сварка у Білому домі 28 лютого, яку бачив увесь світ, а Дональд Трамп назвав «чудовим телебаченням», могла стати щепленням від того запаморочення, яке спричиняє зміна злетів і падінь у спілкуванні з американською адміністрацією. Однак події кінця листопада 2025 року продемонстрували, що відповідного імунітету в українській владі немає. Наприкінці листопада Вашингтон зажадав від Києва беззастережно і негайно прийняти всі 28 пунктів мирного плану, який запропонували Дмитрієв із Віткоффом і що означав би величезні поступки України щодо Росії і де-факто визнання поразки у війні. Але звідки такий поспіх? І які внутрішні процеси у США змушували американську владу тиснути на Україну?

«МІНДІЧГЕЙТ» ПРОТИ «ЕПШТЕЙНГЕЙТА»

Уже кілька тижнів Україну судомить через «Міндічгейт» - розслідування САП і НАБУ про корупцію і розкрадання в енергетичній сфері та обороні під час повномасштабної війни. Скандал зніс фігуру, яку, здавалося, не могло потопити ніщо - керівника офісу президента Андрія Єрмака, і спричинив відставку міністрів енергетики Германа Галуценка і юстиції Світлани Гринчук. «Міндічгейт» неабияк ослабив позиції Володимира Зеленського, адже матеріали розслідування ведуть на політичний олімп України. Одним із основних фігурантів справи є колишній бізнес-партнер президента Тимур Міндіч - він встиг утекти з України за лічені години до обшуків. Але НАБУ вже допитало ексміністра оборони, а тепер секретаря РНБО Рустема Умерова, і провести обшуки в помешканні вже колишньої правої руки Володимира Зеленського - Андрія Єрмака, який після цього подав у відставку.

Прикметно, що як Умеров, так і Єрмак входили до української переговорної групи, яка обговорювала в Женеві американський мирний план із делегацією США. Єрмак був керівником цієї групи. Тепер, за словами Зеленського, до делегації України входитимуть начальник Генштабу ЗСУ, дипломати і розвідники, а також секретар РНБО.

ХТО БУДЕ НАСТУПНИКОМ?

Однак Дональд Трамп - не єдиний представник своєї адміністрації, якому вигідне якнайшвидше завершення війни за будь-якої ціни. Іншим таким політиком є Джей Ді Венс. За повідомленнями видання Axios, яке першим написало про переговори Росії зі США, саме віцепрезидент Венс запропонував, аби переговорником від Америки у Києві був його давній товариш, одногрупник по Єлі а згодом і радник, а нині міністр армії Ден Дрісколл. Не таємниця, що Джей Ді Венс має президентські амбіції. І за три роки - після завершення каденції Трампа - прагне стати господарем Овального кабінету. Час від часу ці амбіції підживлює й власне Дональд Трамп, який називає Венса, разом із держсекретарем Марко Рубіо, своїми можливими наступниками.

Відтак звернення Зеленського до нації після отримання мирного плану з 28 пунктів від Америки і його слова про ризик втратити гідність або ключового партнера можна прочитати як звернення до народу по мандат до наступних дій і попередження про очікувані складнощі - особливо, у разі похолодіння відносин із Америкою в майбутньому.

Мирослава ПЕЦА, «BBC NEWS УКРАЇНА», 29 листопада 2025 року (У скороченому вигляді. Повністю – за посиланням: <https://www.bbc.com/ukrainian/articles/c8r35en3k0eo>)

Криворізькому міському правозахисному товариству – 15 років

...Стосовно того, що Воєнна організація і сектор безпеки України повинні функціонувати рівновіддалено від партідеологій, ми разом з Народним депутатом України першого скликання Миколою КОРОБКОМ як члени Спілки офіцерів України ще у 2012 році під час парламентських слухань навели приклади наявності загроз (у тому числі у Кривому Розі) і спираючись на чинні на той час закони і правові акти з питань національної безпеки та оборони, подавали такі спільні пропозиції:

«Доручити профільним комітетам Верховної Ради України розробку та розглянути зміни і уточнення до законодавства, що регламентує діяльність Воєнної організації та сектору безпеки України, якими зобов'язати суб'єкти забезпечення національної безпеки, зокрема, міністерства та інші центральні органи виконавчої влади, місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування, Збройні Сили України, Службу безпеки України, Службу зовнішньої розвідки України, Державну прикордонну службу України та інші військові формування, утворені відповідно до законів України, у межах їхніх повноважень і відповідальності створити умови, які б не допускали дій партійного впливу (або таких, що можна так розуміти) щодо представників Воєнної організації і сектору безпеки України, та розглядати такі випадки як виникнення загрози національній безпеці України.

Верховній Раді України організувати загальнонаціональний процес розробки й затвердження на законодавчому рівні Загальнодержавної системи патріотичного виховання молоді і, зокрема, молодого

захисника Вітчизни, гарантованої від партійно-ідеологічного впливу на всіх рівнях, починаючи з найнижчого (село, район, місто...), і яка зміцнювала б державну політику з питань національної безпеки.»

...А тепер – стосовно рішень, що можуть ефективно сприяти посиленню моральних чинників всередині структур Воєнної організації і сектору безпеки. Зараз це Сили оборони України.

Знову звертаюся до досвіду 20-річної давнини, коли вперше надіслав пропозиції до керівництва ЗСУ і держави щодо визначення правового статусу громадських інституцій, що на той час діяли всередині структур Воєнної організації і сектору безпеки України. Тоді їх називали громадськими органами і діяли вони на підставі відомчих наказів та інструкцій. Наприклад збори особового складу, збори офіцерів, збори (або ради) сержантів. Були навіть збори жінок. На той час статус визначався керівником силового або оборонного відомства. Зрозуміло, що збиралися вони не за потребою людей в погонах, а за рішенням начальства. Хоча в тих положеннях декларувалося все людське. Отримав відписки. У 2012 році, під час

Про парламентсько-правовий шлях до честі і чесності

парламентських слухань "Про стан та перспективи розвитку Воєнної організації та сектору безпеки України", знову передав до профільного комітету пропозиції. А суть їх в наступному:

«Правовий статус громадських інституцій, які діють всередині військових формувань (збори офіцерів, жіночі ради, ради офіцерів, сержантів, працівників спеціальних органів або підрозділів і їм рівні) або при них (громадські ради, громадські колеї або їм рівні) у складі силових структур та правоохоронних органів держави, починаючи із первинних ланок (підрозділів), повинен визначатися вищим законодавчим органом держави після попереднього широкого парламентського і громадського обговорення.»

Тоді, в 2012 році, під час обґрунтування пропозиції, я відзначав, що ці інституції не мають незалежного, гарантованого законодавцем, статусу самостійного громадянського органу всередині військових формувань, силових відомств і правоохоронних органів саме із завданням – ЗМІЦНЮВАТИ ВОЄННУ ОРГАНІЗАЦІЮ І СЕКТОР БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ, ПОЧИНАЮЧИ ІЗ ПЕРВИННИХ ЛАНОК (ПІДРОЗДІЛІВ)...

Тож тепер є очевидним, що одним

із основних чинників, які створювали підґрунтя й умови для російської агресії, було створення тотального середовища безчестя, несправедливості, відсутності моральності шляхом партійної узурпації влади та ігнорування українців як громадян у процесі керівництва державою і Воєнною організацією та сектором безпеки України. Та Верховна Рада України зараз не звертає уваги на ці чинники. Однак, на мою думку, час для цього вже настав.

Петро ЛИСЕНКО, полковник, заступник Голови Всеукраїнської громадської організації Спілка офіцерів України, член ГО «Криворізьке міське правозахисне товариство», учасник бойових дій на фронті російсько-української війни.

(У скороченому вигляді. Повністю матеріал можна почитати у ЧЕРВНЕВОМУ випуску газети «Промінь Просвіти Є» за 2025 рік за ПОСИЛАННЯМ: <https://www.kmpzt.org.ua/wp-content/uploads/2025/07/%D0%9F%D1%80%D0%BE%D0%BC%D1%96%D0%BD%D1%8C-%D0%9F%D1%80%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%B8-%D0%84-%E2%84%9611-12199-200-%D1%87%D-5%D1%80%D0%BE%D0%BA%D1%83.pdf>)

СТВОРИЛИ ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ ВОЇНІВ

ЗАПИТАННЯ. Олександр Олександровичу, якщо наблизиться з часу початку війни до сьогодні, коли триває вже четвертий місяць повномасштабного вторгнення рашистів в Україну, то як все це почалося: (задум, завдання і наступні кроки)?

ВІДПОВІДЬ. Все розпочалося четвертого травня поточного року. Тоді у одному з волонтерських центрів Кривого Рогу, який працює на базі ГО «Криворізька асоціація учасників бойових дій та учасників АТО», наші правозахисники разом з активістами Інгульської паланки війська Запорізького низового вирішили, що треба модернізувати підсумок для гранатомета РПГ-7.

ЗАПИТАННЯ. А що послужило безпосередньо причиною

для свого роду модернізації підсумка?

ВІДПОВІДЬ. У того підсумка, який був створений ще в часи існування Радянського Союзу, є кілька недоліків. Найголовніше – це те, що він ставав суттєво важчим внаслідок намокання: це коли потрапляв під дощ або довгий час перебував у насичених вологою приміщеннях. А також він важчав тоді, коли суттєво забруднювався. Цю проблему вирішили, використавши синтетичну тканину американського виробництва (швейники її називають кордо-рою).

Крім цього, там була вже застаріла фурнітура: геть все на ремнях. А ми застосували інше: високої якості фастекси, тобто – напівавтоматичні пластикові застібки, та ще й – у формі тризуба. А ще тут необхідно підкреслити

(Бесіда з Олександром Чижиковим, інженером-раціоналізатором і активістом Криворізького міського правозахисного товариства)

Перед тим, як розпочати бесіду, слід зазначити, що події, які привели до того, щоб удосконалити одну з позицій амуніції для військових ЗСУ, розпочалися ще в 2014-му році, коли вже повним ходом ішла російсько-українська війна, коли вже стало відомо про розстріл рашистами під Іловайськом українських воїнів, а частина добровольців (тепер все частіше прийнято називати добровольців - волонтерами) з громадської організації «Криворізьке міське правозахисне товариство» включилися під керівництвом голови організації Миколи Коробка та його заступника полковника Петра Лисенка у створення екранів пасивного захисту бронетехніки української армії). А якщо конкретніше, то сьогодні мова йде про створення модернізованого підсумка для головної частини гранати з патроном до РПГ-7.

такий важливий момент: ідея застосувати фастекс і названу вище тканину виникла після зустрічі з одним із підприємців за сприяння активіста нашої організації Андрія Литвиненка. За експериментальну роботу з пошиву підсумка взялася криворізька швачка Оксана Садова і виконала її дуже швидко і професійно та дала цінні поради під час корегування викрійок.

ЗАПИТАННЯ. Так, зрозуміло. А якими були наступні кроки після початку виконання прийнятого рішення?

ВІДПОВІДЬ. Далі були випробування підсумка в комплекті з головною частиною і патроном, які організував Петро Лисенко. Вони показали, що вдалою знахідкою для для пошиття підсумка стало використання 13-міліметрової пористої фольгової гуми. Це дозволило зробити його зручним під час бігу гранатометника з підсумком на спині під час бойового застосування, так як елементи фольгової гуми в елементах конструкції гасили вібрації.

ЗАПИТАННЯ. А чи були ще

якісь інші висновки та наслідки цих випробувань новоствореного зразка?

ВІДПОВІДЬ. В результаті ми розробили технологічний процес разом з Андрієм Литвиненком (з викрійками і матеріалами) із можливістю тиражування зразка для ЗСУ і підрозділів Тероборони України.

Бесіду вів Сергій ЗІНЧЕНКО. (У скороченому вигляді. Повністю – Число 11 (127) газети «Промінь Просвіти Є» за червень 2022-го року)

ЗУСТРІЧ З ГЕРОЯМИ В ШКОЛІ

Того передноворічного дня, перед настанням 2015-го року, коли дороги в Кривому Розі позамітало снігом, вони, четверо розвідників, які разом з іншими нашими бійцями воювали з ворогом на Сході України, прийшли до 28-ї загальноосвітньої криворізької школи, щоб зустрітися з дітьми і вчителями. Як повідомила одна з організаторів зустрічі, активістка «Жіночої сотні» Дар'я ЧИГРИНА, «хлопці з нами самі зв'язалися. Вони замовили нам пошити підшоломки й попросили організувати зустріч із дітьми, бо це те чи не єдине, що там насправді їх підтримує. Через кілька днів після Нового року вони знову поїдуть на передову, і такі зустрічі їм дуже й дуже потрібні».

А учителька української мови і літератури Світлана КОРЖАНІВСЬКА додала: «Дівчата із «Жіночої сотні» повідомили, що наші розвідники знову відправляються в зону АТО. І от захотілося щось таке зробити для них, щоб якось привітати їх зі святами, поспілкуватися, щоб вони відчували, що ми їх тут підтримуємо. Тож після того, як виникла така ідея, я звернулася до школи, і її тут усі підтримали. І ми, незважаючи на те, що така погода сьогодні, зібралися експромтом. Діти різні номери показували. Відгукнулися й випускники, які тут училися: погодились прийти і виступити тут для наших хлопців. І то найменше, що ми можемо зробити для них». Троє з чотирьох розвідників, які того дня були учасниками зустрічі, назвали себе: Олександр МЕЛЬНИК, Володимир АЛЬОШКІН та Михайло ЕЛІСЄВ. А четвертий сказав, що його псевдо «ШВЕД» і що він воює в районі Писків, за кілька кілометрів від Донецького аеропорту. Воює він там уже два місяці,

тільки-но повернувся, а після свята – знову туди, разом з іншими хлопцями. Передав, що місцеві ставлять до бійців лояльно, добре знають уже, що таке Кривий Ріг і «Правий сектор», і навіть допомагають, але обстановка там все одно дуже й дуже напружена.

Приємно було спостерігати за хлопцями, віком від двадцяти трьох років до тридцяти семи, з якою любов'ю вони зустрічали виступи і зовсім маленьких виконавців віршів та пісень, і вже дорослих, які неодноразово перемагали на різних фестивалях. Вони їм залюбки аплодували, хоч самі, як справжні розвідники, були небагатослівними, але очі сяяли добротою і привітливостю. І підкреслювали під час коротких розмов (як, наприклад, Володимир АЛЬОШКІН), що «якби не волонтери, то нашій армії прийшов би кінець». Важливо відзначити, що серед учасників тієї зустрічі були не тільки криворізькі. Наприклад, була там Ірина ЯРМАЧКОВА, котра про себе і свою діяльність у нашому місті розповіла наступне: «Я приїхала з Полтавщини. У мене чоловік – військовий, є двоє дітей. І тому в цей страшний час мені хотілося хоч якось допомагати нашій армії, нашим хлопцям, які там воюють. Ми плетемо сітки й готові допомагати кожному батальйону з Кривого Рогу, а також допомагаємо іншим батальйонам. Надіємося, що те, що ми робимо, якось їм допоможе. Спочатку плели на квартирі у однієї з волонтерок, а потім – зняли склад (нам хлопці допомогли), люди допомагають, переривають свої гардероби, приносять свої речі... Почали шити вже й маскхалати, розширюємось, хоча все-таки надіємося, що воно все закінчиться...»

За такими от скупими словами стоять великі душі

українців, ладних зробити будь-що, аби швидше здолати ворога й потім навести лад у своїй країні, щоб уже ніколи-ніколи подібне не повторилося, щоб можна було жити без тривоги в серці за рідних, за близьких, за всю незалежну Україну. Кожний на цій зустрічі ділився з іншими і теплом свого серця, і різними подарунками, причому – не тільки піснями й віршами. Бо, зокрема, ветеран праці закритого акціонерного товариства «Криворіжіндустрибу» Ірина ПЕРЕТЯТЬКО подарувала розвідникам ляльки-мотанки. А ще розповіла, що пече для українських воїнів хліб, пірижки, різні смаколики і вважає, що у цих людей, які сьогодні боронять нашу Україну від ворога, можна всім по-вчитися, як треба діяльно любити Батьківщину, бо «треба єднатися думками зі всією Україною». Вона сказала, що зараз важко всім сьогодні, «але все треба пройти, все треба винести», і тривожне, і неприємне. Повідомила також про співпрацю з місією «Лондонський Євромайдан», яка допомагає родинам загиблих. Тоді, під час тієї зустрічі, за вікнами було повно снігу, але серця повнилися надіями на все-таки краще життя в тому році, прихід на який усі чекали з великими надіями. І хочеться побажати, щоб всі вони справдилися, а наші бійці повернулися з передової живими героями, яким знову можна буде дарувати тепло своїх сердець, власноруч виготовлені подарунки і зустрічати світлимими віршами та піснями.

Олена МАКОВІЙ, газета «Промінь Просвіти», число 1 за січень 2015 року. (У скороченому вигляді. Повністю – за посиланням: <https://www.kmpzt.org.ua/wp-content/uploads/2014/12/%D0%9F%D1%80%D0%BE%D0%BC%D1%96%D0%BD%D1%8C-%D0%9F%D1%80%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%B8-%E2%84%961-202-%D1%81%D1%96%D1%87%D0%B5%D0%BD%D1%8C-2015-.pdf>)

КОРУПЦІЯ в Україні та становище в ЕНЕРГЕТИЦІ

ПРО КОНФЛІКТ З ГАЛУЩЕНКОМ

ВВС: Вас публічно підтримали багато людей, які нині не належать до української влади. І вони говорять про те, що, ймовірно, у вашій справі є політичні мотиви і тиск або з боку Офісу президента або з боку ексміністра енергетики Германа Галущенка. Що ви про це можете сказати?

Володимир Кудрицький: Я думаю, і ексміністр Галущенко, і ОП мали докласти руку до цієї справи. Я в цьому впевнений. Без ОП не могло обійтися, тому що для фальсифікації такої справи необхідно скординувати діяльність кількох інституцій: ДБР, Печерського суду, знаменитого своїми неоднозначними рішеннями, та Офісу генпрокурора. Саме Офіс генпрокурора визначив підслідність в цій справі

помоги. Це приблизно втричі більша за ті суми, які залучило міненерго. Як ви це можете пояснити?

Володимир Кудрицький: «Укренерго» довіряють і довіряють міжнародні організації. Існує дуже багато доказів того, що в «Укренерго» ці гроші від міжнародних донорів не будуть розкрадені. Вони будуть використані з високою ефективністю. Очевидно, інші інституції, включаючи міненерго, такої довіри не мали. Це якраз проблема Міненерго та інших енергетичних компаній. Саме репутація є визначальною для того, щоб залучати великі кошти.

ВВС: Джерела в Міненерго часів Германа Галущенка говорили журналістам, що, мовляв, іноземні члени наглядової ради не надто добре орієнтовані у воєнній ситуації в Україні, бо не бувають тут. І водночас на-

Володимир Кудрицький: В енергосистемі трансформатори відіграють ключову роль. Вони є не лише в «Укренерго», але й на АЕС, ТЕС, ТЕЦ, ГЕС. Вони є в обленерго, в «Укрзалізниця». У 2023 році були визначені критичні об'єкти для енергосистеми. У 2023 році вже була зрозуміла загроза від шахедів. Вони дуже точні і дуже масові. Відповідно, «Укренерго» почало будувати сховища для оцих трансформаторів, що мали захищати від шахедів – не від ракет, бо ракет у них менше. Ракетами вони не можуть покласти українську енергосистему, бо їх за одну атаку Росія може випустити 20-30 штук, а шахедів – у середньому 500. Ми почали будувати укриття в

дружина ще до мого від'їзду в Київ встигла показати: в ТГ-каналах дуже сумнівної якості розноситься новина, що Кудрицький з Гринкевичем отримали підозри в шахрайстві. ДБР опублікувало на своїй сторінці цю інформацію. І одразу, як по команді, рознесли ці специфічні ТГ-канали, які співпрацюють або напряму керуються ОП та транслюють вигідні ОП меседжі: «Вертикаль», «Картковий Офіс», «Труха», «Інсайдер». (Офіційних доказів, що б підтвердили їхній зв'язок з представниками ОП, немає. Ці анонімні ресурси часто використовуються для інформаційних атак на конкретних людей, зокрема критиків влади. - Ред.). Цій справі сім років. Був

Кримінальна справа проти Володимира Кудрицького викликала великий суспільний резонанс. 28 жовтня цього року екскерівник «Укренерго» отримав підозру від ДБР у шахрайстві в особливо великих розмірах. Сам він пов'язав її з тим, що відмовився запроваджувати корупційні схеми в державній компанії. За два тижні після затримання Кудрицького президент Володимир Зеленський заявив, що колишній очільник «Укренерго» не підготував енергосистему до зими. Володимир Кудрицький очолював правління «Укренерго» до вересня 2024 року. За його словами, у 2023-2024 роках у співпраці з Агентством відновлення та розвитку інфраструктури «Укренерго» побудувало понад 60 укриттів. Інші державні енергетичні підприємства після того не звітували, скільки саме укриттів вони звели за останній рік чи яка частина їхньої інфраструктури справді захищена від дронів.

Справа, в якій його затримало ДБР, стосується подій 2018 року, коли компанія-підрядник «Укренерго» не виконала свої зобов'язання з будівництва парканів. Аванс, який вона отримала за ці роботи, вдалося повернути завдяки банківським гарантіям.

Володимир Кудрицький: В «Укренерго» ми не дали Галущенко красти й призначати «фунтів» для корупції

за ДБР та погодив підозру, яка складалася з певних розповідей про змову без доказів та документів. І також була очевидна координація в медійній сфері, коли були задіяні телеграм-помийки. Сам ексміністр енергетики, а нині міністр юстиції Галущенко, думаю, не мав би такого ресурсу, щоб все це скординувати й поставити такі завдання всім цим інституціям. Це міг зробити тільки ОП, тому я думаю, що ініціатива походила звідти.

ВВС: Чи спілкувався з вами президент України Володимир Зеленський чи під час роботи в «Укренерго», чи після того?

Володимир Кудрицький: Багато. Я був, як правило, на нарадах, де ми спілкувалися, зокрема, й з президентом.

ВВС: І які оцінки вашої роботи ви отримували від нього?

Володимир Кудрицький: Бувало різне спілкування: і дуже приязне, і складніше, коли траплялися тривалі відключення в певному регіоні. Треба було пояснювати причину й коли ми все полагодили. Тобто перше, що цікавить, – це коли відновиться електропостачання. Тому різні були формати, різна тональність цього спілкування. Мені здається, я завжди давав вичерпні відповіді на поставлені запитання.

ВВС: Ексміністр енергетики Герман Галущенко не приховував: для нього було проблемою те, що він не мав впливу на «Укренерго». Він говорив, що йому, як міністру в часі війни, цей вплив був потрібний, щоб впоратися з її викликами. Що б ви на це відповіли?

Володимир Кудрицький: Характер того впливу, який Герман Галущенко хотів поширити на «Укренерго», не був ніяк пов'язаний зі збільшенням стійкості енергосистеми чи з її тіснішим об'єднанням з європейською енергосистемою. А саме це є критично важливим для України в час війни. Завдяки цьому ми можемо імпортувати електроенергію або скидати надлишки в європейську енергосистему. Тобто це було пов'язано виключно з призначенням лояльних Галущенку людей із сумнівними професійними та людськими цінностями на певні посади в «Укренерго». На посаду керівника з безпеки, а також в управління компанією пропонували колишнього співробітника СБУ, який, за моєю інформацією, колись працював з Леонідом Деркачем в одному з регіональних відділень СБУ (Леонід Деркач очолював СБУ в 1998-2001 роках; його син – колишній нардеп Андрій Деркач, а нині сенатор РФ, за даними СБУ, керував мережею російських агентів в Україні. - Ред.). Мені пропонували призначити на високі посади експрацівників «Укренерго», які були звільнені чи за підозрою в корупції, чи через профнепридатність. Я всі ці пропозиції відкидав.

ЄВРОПЕЙСЬКА ЕНЕРГОСИСТЕМА

ВІД ЛІСАБОНА ДО КРАМАТОРСЬКА

ВВС: В експертному середовищі припускають, що одна з можливих проблем у ваших взаєминах з попереднім керівництвом Міненерго – це те, що вам вдалося залучити велику кількість коштів міжнародної до-

магаються говорити, що і як робити. Отож, чи існувала така проблема, на вашу думку?

Володимир Кудрицький: Ті двоє людей, які звільнилися, – Педер Андреасен і Даніель Доббені – в минулому були президентами Європейської енергосистеми. Даніель Доббені був засновником ENTSO-E – це організація, яка управляє Європейською енергосистемою. «Укренерго» також туди входить з 2022-го. Це електроенергетичний ЄС. Педер багато років був її президентом після Даніеля. Це люди, які все своє життя управляли енергосистемами. Вони мають беззаперечний авторитет в європейській енергосистемі. Вони поручилися перед європейцями, що «Укренерго» не підпорядковується ніяким корупціонерам, тобто діє незалежно від політичних впливів. Ці двоє людей в справах «Укренерго» розбиралися набагато краще, ніж будь-який співробітник Міненерго, включно з міністром.

ВВС: Як саме відбулося приєднання України до європейських електромереж? Воно почалося в ніч проти 24 лютого 2022 року, тобто в ніч вторгнення РФ.

Володимир Кудрицький: Не зовсім так. Від'єднання від російської енергосистеми справді сталося за чотири години до вторгнення. Ми почали цей процес 23 лютого. Останню лінію між однією з підстанцій «Укренерго» і Курською атомною електростанцією ми від'єднали о 01:32 ночі 24 лютого. Якби ми залишилися в єдиній енергосистемі з Росією і Білоруссю, це був би величезний ризик для нас. Росія диспетчеризувала (визначала, яку електростанцію підключити для задоволення попиту на електрику. - Ред.) всю цю спільну енергосистему Росії, Білорусі, України. Тобто вона могла б погасити частково або повністю нашу енергосистему в певний момент часу. Блекаут міг би потенційно наступити просто через факт нашого перебування в єдиному «електричному тілі» з Росією. Це від'єднання планувалося заздалегідь. Ми з 2017 року планували від'єднатися від РФ і приєднатися до Європейської енергосистеми.

ВВС: Тобто це був поетапний процес?

Володимир Кудрицький: Це був величезний проєкт, який «Укренерго» практично без підтримки уряду чи Міненерго проводило багато років. Росіяни дуже пізно зрозуміли, що нам реально може це вдатися. І коли вони почали протидіяти цьому, технічно ми вже все зробили в 2021 році й зафіксували це з європейцями. Ми технічно готувалися до від'єднання від Росії. Після цього українська енергосистема мала опинитися без підтримки з боку сусідів. І це режим, в якому існувати може лише українська, французька і ще пару енергосистем Європи.

ПРО БУДІВНИЦТВО УКРИТТІВ

ВВС: У січні 2025 року, вже після того, як ви залишили свою посаду в «Укренерго», прем'єр-міністр України Денис Шмигаль сказав про те, що станом на січень 2025 побудовані антидронові укриття для 69 енергооб'єктів. Ще на 13 об'єктах ведуться роботи. Що з цього побудувало «Укренерго»?

2023-му. На деяких підстанціях «Укренерго» будувало сховища самостійно, а на деяких це робило Агентство з відновлення та розвитку інфраструктури. До вересня 2024-го ми разом з ним збудували близько 60 таких сховищ. Це приблизно третина всіх трансформаторів «Укренерго». Їх мало вистачити, щоб можна було покрити потреби країни в споживанні електрики та обійтися без відключень чи з незначним вимкненням електрики. Навіть якщо станеться катастрофа і всі інші трансформатори «Укренерго» будуть знищені, на оцих ми могли би протягнути. В цьому була логіка першої черги захисту. Вона на момент мого звільнення практично була завершена.

ВВС: Це були трансформатори «Укренерго»?

Володимир Кудрицький: «Укренерго». А тепер питання. Що з трансформаторами «Енергоатома»? Що з трансформаторами теплових електростанцій, теплоелектроцентралей, обленерго, «Укрзалізниця»? На момент мого звільнення, наскільки я розумію, було зроблено нуль.

ВВС: У чому причина того, що після атак РФ на енергосистему у жовтні цього року в теплі, сонячні дні були тривалі вимкнення електрики? Якщо є посилення ППО, якщо побудовані укриття на понад 70 об'єктах «Укренерго», чому все одно виник такий миттєвий та великий дефіцит?

Володимир Кудрицький: «Укренерго» – це транспортвання. І це електроенергія, яку десь виробили електростанції і передали через трансформатори «Укренерго» в мережу обленерго. Якщо є, що передавати, то у вас плюс-мінус нормальна ситуація. А якщо на електростанціях зруйновані трансформатори, якщо ракетами пошкоджені машинні зали, то не виробляється достатньо електроенергії. «Укренерго» може захистити всі трансформатори, але буде дефіцит.

ПРО ЗАТРИМАННЯ, ПІДОЗРУ ТА СІЗО

ВВС: Коли вам вручили підозру в Трускавці, де ви відпочивали разом з родиною, чи ви зрозуміли, що саме вам інкримінують?

Володимир Кудрицький: В Трускавці мене тільки затримали, але підозри там ще не вручили. Сталося це у фое готелю, де я був разом з дружиною і дітьми. Після затримання провели обшук в номері, наскільки розумію, без ухвали суду. Зробили це все на основі статті КПК, яка діє у період воєнного стану. Вона дозволяє правоохоронним органам затримувати без ухвали суду на 72 години громадян. Для цього має існувати обґрунтована причина. Правоохоронці часто зловживають цією нормою. Вони використовують її також у справах, коли є політична команда когось затримати, щоб це можна було зробити без зайвих процедур і затримок. Потім мене повезли в Київ. І вже пізно ввечері там мене вручили цю підозру. Але

відкритий тендер на Prozorro, на основі якого підписали два контракти. Його виграла компанія «Візин Річ». На той час прізвище Ігоря Гринкевича, якому вона належала, не було відомим широкому загалу. Після підписання контракти компанія отримала аванси для того, щоб побудувати огорожі навколо деяких підстанцій. Контракт не виконали, і аванси були повернуті в «Укренерго» зі штрафними санкціями. Повернення авансів відбулося через механізм банківської гарантії. Тобто банк поручився за підрядника. І, відповідно, «Укренерго» стягнуло з банку ці гроші.

ВВС: У вас була можливість ознайомитися з матеріалами справи?

Володимир Кудрицький: Я переглядав матеріали, з якими ДБР пішло в суд, щоб мене арештовувати на два місяці в СІЗО. Там немає жодного факту чи документу, що ми були знайомі з Ігорем Гринкевичем. Тобто для того, щоб розповісти суспільству про умисел, про якусь змову, треба мати докази. Я мав би заздалегідь знати, що ця компанія не виконає свої зобов'язання. Всього цього немає. Є просто факт, що я, як заступник керівника «Укренерго» на той момент, підписав два договори за результатами тендеру на Prozorro. На цьому моя роль в цій історії завершена.

ВВС: Чи ви коли-небудь або до 2018 року чи після зустрічалися з Ігорем Гринкевичем, чи у вас була нагода з ним познайомитися?

Володимир Кудрицький: Ні, не було. Я це прізвище вперше почув у зв'язку зі скандалами в тендерах міноборони в 2023 році. Я навіть не знав, що за компанією «Візин Річ» стоїть цей Гринкевич. «Візин Річ» часто брала участь в державних тендерах і не тільки в «Укренерго».

ВВС: Чи зв'язувалися з вами міжнародні партнери після вашого затримання, суду, відправлення вас до СІЗО? І якщо так, то що говорили?

Володимир Кудрицький: Що вони такого трешу не бачили, що вони в шоці та не розуміють, навіщо влада це робить. Я ні від кого не почув сумнівів, що ця справа є політичною та замовною. Вони це прямим текстом говорять. Дуже схожа реакція у них була на більш масштабній треш – спробу позбавити незалежності САП і НАБУ 22 липня 2025 року. Для них це нездорові прояви, особливо напередодні випуску звіту Єврокомісії про статус євроінтеграції України, де кластер «Основи» є ключовим. Він стосується верховенства права, судочинства.

Жанна БЕЗП'ЯТЧУК, сайт «BBC NEWS UKRAINE», 13 листопада 2025 року (У скороченому вигляді. Повністю – за посиланням: <https://www.bbc.com/ukrainian/articles/cr4374kqe5yo>) У записі інтерв'ю взяла участь Олексій НАЗАРУК та Олег КАРП'ЯК.

КОРУПЦІЯ в Україні та становище в ЕНЕРГЕТИЦІ

Витік документів: Кремль фінансує мережу адвокатів в Україні та сайти «про злочини ківського режиму» під виглядом правової допомоги

«Фонд Росії з підтримки і захисту прав співвітчизників, які проживають за кордоном», або скорочено «Правфонд», заснували Міністерство закордонних справ Росії та федеральне агентство «Россотрудничество». Опікунську раду очолює сам міністр закордонних справ Росії Сергій Лавров. Під виглядом правової допомоги росіянам за кордоном ця організація поширює російський вплив по всьому світу.

Данський суспільний мовник отримав масив даних з десятків тисяч електронних листів з документами щодо цього Фонду від джерела та поділився ними з Проектом з розслідування корупції та організованої злочинності (ОССРР) та іншими редакціями, серед яких «Схеми» (Радіо Свобода).

Гроші «Правфонду» надходять від російського МЗС, згідно з документами витоку. На 2025 рік закладено 180 мільйонів рублів, на 2026-й – на два мільйони більше. Це близько 2,2 мільйона доларів на рік.

У звіті фонду про його роботу, який «Схеми» розшукали у витоку, є розділ – «Український напрямок». У ньому детально описується робота, яку «Правфонд» веде на території України. Наприклад, функціонування в Києві «Центру правових консультацій», адвоката якого вели прийом громадян, а сам центр готував звіти для російської влади про «воєнні злочини ЗСУ» та «порушення прав російськомовного населення». Серед інших звітів згадуються і сайти «юридичної підтримки». Нерідко основні теми на них – це «виїзд за кордон» та «відстрочка мобілізації».

У новому розслідуванні «Схеми» поіменно називають українських адвокатів, які фігурують у витоці документів російського фонду, та кураторів, що будували цю систему впливу на українське суспільство.

Сергій АНДРУШКО, «Радіо Свобода». 17 листопада 2025 року. (У скороченому вигляді. Повністю – за посиланням: <https://www.radiosvoboda.org/a/skhemy-rosiya-hroshi-advokaty-pravfond/33591987.html>)

В останні дні мене часто запитують: що відбувається і що я про це думаю? Звідси і виникла ідея написати колонку, щоб зеконювати і собі, і людям час.

ЩО СТАЛОСЯ?

Якщо максимально коротко і простою мовою – розслідування викрило, що в найближчому колі президента відмивають значні державні гроші. Не просто крадуть, а цими ж грошима з чорної каси скидаються потім на застави, скупляють елітні авто й нерухомість, дають хабарі. Фестиваль феєричного лицемірства.

ЧОМУ ЦЕ ТАК БОЛЯЧЕ ВРАЗИЛО СУСПІЛЬСТВО, АДЖЕ КОРУПЦІЯ ДЛЯ НАС – НЕ НОВИНА?

З кількох причин:

1. Тому що це близьке оточення президента. Призначені особисто ним міністри і топменеджери компаній. І саме тому велика частина людей не вірить, що президент міг про це не знати.

Борделі та церкви для президента

Ця війна забере більшість активних, чесних і гідних людей. Більшість із нас.

Повірити, що в цей же час друзі президента оплачують своїм шлюхам дорогі тачки і виводять сотні мільйонів наших грошей на нові вілли, дуже боляче.

Частина людей наділяє свою владу певними «батьківськими» рисами. До цього моменту була ще віра, що біль війни українська сім'я проходить разом.

Що людям у владі теж боляче стояти над братськими могилами, заходити в госпіталі до молодих обпалених хлопців, бачити сльози батьків на гектарних, безкраїх цвинтарях з прапорами в землі.

Повірити, що поки ти віддавав останнє, витягував обгорілі тіла дітей по частинах з-під завалів, божеволів від болю під ножами хірургів, виповзав тижнями з полону, поки ти молився перед смертю, поки йшов в один кінець, щоб виграти всім час – твої «батьки» крали в тебе на кокс, тачки і шлюхи. Це боляче до лютого, собачого виття. За таке виженуть навіть із борделю – за розпусту.

ЯКА ПОЗИЦІЯ ВЛАДИ?

Достеменно не знаю, що може лише гіпотетично припустити. Як і в будь-якій владі, там є два умовних табори – покидьки та чесні люди. Покидьки розбігаються, як шурі з корабля – хто за кордон, хто на лікарняний, хто просто залягає на дно. Слідкують за новинами, тому що в кожному новому серіалі цього сезону може виплисти ще більше. Ніхто повністю не пам'ятає всі розмови, всі схеми, всі імена, які звучали на зустрічах. Тому для багатьох зараз життя як на голках. Навіть дивись серіал, де в ролі головного виродека ти сам, але ніколи до кінця не знаєш, що буде далі. Через цю невизначеність зараз, найімовірніше, відбувається торг компроматами. В різних силовиків та рішал є своя скриня компроматів один на одного.

Саме тому зараз час для активних торгів: «Якщо ви покажете все про нас, ми покажемо про вас. Хто без гриха? Тому давайте хоча б не все. І оці прізвиська точно не повинні звучати».

З високою ймовірністю ті, хто замішаний у схемах, мають для себе виправдання – мовляв, частина цих грошей йшла на добрі справи: потрібні були «швидкі гроші», щоб закрити якісь «правильні» питання. Бути повним покидьком, визнати, що обкрадаєш народ, який просто зараз вбивають – морально важко, навіть для повних відморозків. Переважно людина завжди знаходить собі виправдання, навіть якщо це четверта елітна тачка чи маєток.

У цьому серіалі буде ще дуже багато нових прізвиськ і відкриттів – крім енергетики є оборонка та інші галузі. Впевнена, що там теж знайдуть багато цікавого.

Щодо чесних службовців – є порядні люди у владі, це факт. Ті, яким особисто боляче бачити, як ми втрачаємо країну. Про них коротко: вони сильно демотивовані, для багатьох це так само льодяне відро жорсткої реальності, про яку вони дізнались мало не з новин, разом зі всіма. Навіть у церквах буває розпуста, і навіть у борделях звучать найщиріші молитви.

ЩО РОБИТИ ВЛАДІ?

Я не претендую на те, щоб роздавати комусь поради. Тим паче владі під час

загальнодержавної політичної кризи такого масштабу. Тут лише моє скромне бачення зі сторони.

Для початку потрібно усвідомити серйозність ситуації.

Що це не вдасться просто списати на чергових «грантоїдів за картонками». Що немає нічого підлішого, ніж зрадити тих, хто віддає за тебе своє життя. Що наївно, з дитячою добротою, вважав вас «батьками». До останнього вірили, що як би важко не було, але ми в цій біді б'ємся всі разом. І які б там «нагорі» в них проблеми не були, але «президент і команда – наші хлопці, ми їх обрали, вони не втекли в найважчий час, вони за нас». Зраду в сім'ї пережити можна. Особливо в сім'ї, де або сильно люблять один одного, або немає куди один від одного діватися. Але треба бути готовим, що такої довіри, як раніше, вже ніколи не буде. Що старі образи будуть з'являтися в сварках все частіше, що треба дуже багато любові і терпіння, щоб зберегти базове людське спілкування і хоча б не розстатись ворогами.

1) Найкраще, що зараз можна зробити – оперативно дати жорстку, безкомпромисну справедливість. Показати змученим війною людям, що так, сталася кричуща несправедливість, так, це відповідальність всієї влади. Але ніхто не вмиває руки. Всі, хто винен, будуть звільнені, отримають санкції і навіть сядуть. Сядуть всерйоз і надовго. Незалежно від того, хто кому був другом. Бо на тому рівні влади вже не може бути твоїх власних друзів чи ворогів – лише союзники або противники твого народу. Встановити безпощадну справедливість, пояснити людям, що сталося, і стабілізувати ситуацію.

2) На майбутнє – дуже жорстко контролювати кожен рух «любих друзів». Нульова толерантність до схем, бо раніше чи пізніше все таємне стає явним. А реальна влада і справжня свобода приходять тоді, коли на тебе немає жодного компромату, коли ти чистий і перед собою, і перед людьми. Коли не страшно почути своє прізвисько на плівках від чергового полупокера, а страшно лише обманути довіру людей.

3) І останнє – поступово підходити до формування уряду національної єдності, реформувати команду. Призначати людей не за принципом лояльності, а за принципом професіоналізму. Шукати розумних і доброчесних – вони ще є і хочуть працювати, бо розуміють масштаб катастрофи. Відходити від ручного управління, хай як страшно відпустити. Треба очиститись від смертних гріхів, щиро покаятись і спокутувати вину перед своїми людьми чесно, сродною працею. Спокутувати тим, щоб захистити народ свій обраний.

ЩО РОБИТИ НАМ ВСІМ?

Тверезо, без емоцій усвідомити, що сталося, і спокійно рухатись далі. В нас немає

нікого, крім нас самих, і в нас немає варіантів здаватися. Так, корупційним «тріпером» у владному «борделі» заражені не одиниці – ця проблема роз'їдає зсередини всю систему. Диявол завжди криється в деталях і заграє з нашими пороками. В цьому випадку нашу державу намагаються потопити через банальний гріх жадоби, а святу самопожертву мільйонів людей пробують обнулити зажерливою хтивістю кількох десятків тупих, лицемірних ділків.

Обов'язково варто звернути увагу, як майстерно десятки тисяч російських ботів намагаються використати ситуацію, щоб демотувувати нас всіх. Вони поширюють заклики кидати фронт, робити військовий переворот, бомбити урядовий квартал, негайно призначати вибори, підписувати все, що захоче росія, на їхніх умовах, і так далі. Якщо ви бачите ці та подібні коментарі – за цим стоять або відверті ідіоти, або оплачений ворог. Найімовірніше – ворог. Це момент, коли треба відходити від інфантильного бажання мати добрих «батьків» десь там нагорі. Момент, де час усвідомити, що «батьки» – точно такі самі люди, з властивими всім людям пороками. Тож не варто чекати.

Час ставати дорослими, час розуміти, що і я сам, і моя сім'я, і навіть моя країна – це моя особиста відповідальність. Відповідальність кожного з нас.

Що ніхто не прийде і не врятує. Що треба брати все в свої руки. В нас немає варіантів здаватися, просто тому, що прийдуть росіяни і половину вб'ють, а іншу поженуть вовчати проти європейських країн. Тому треба брати і робити, хай би як страшно не було.

Бо значно страшніше піти з цього світу, не зробивши нічого доброго, коли часу вже не залишиться. Страшно, не мати що собі сказати в кінці, страшно втратити намарно час життя.

Бо вмираємо ми все одно кожен наодинці із собою, і себе не обманеш. Тому так страшно красти на біді у своїх. А у всіх добрих справах брати відповідальність не страшно. Треба просто об'єднуватися з такими ж світлими людьми і робити світлі речі, не дозволяти чужим розпусним порокам і спокусам розхитувати власний розум і душу. Адже в кожного з нас в кінці лише свої рахунки, кожному сплачувати своє. І хай допоможе нам Господь та всі добрі сили. У всіх умовних борделях та церквах на шляху нашого життя.

Марія БЕРЛІНСЬКА, керівник Центру підтримки аеророзвідки, сайт «Українська правда», 13 листопада 2025 року. <https://www.pravda.com.ua/columns/2025/11/13/8007178/>

ФОТО – за посиланням: <https://argumentua.com/stati/mar-ya-berlinska-ukra-nske-susp-lstvo-zaraz-pro-svobodu>

КОРУПЦІЯ в Україні та становище в ЕНЕРГЕТИЦІ

ЛЮБІ ДРУЗІ

10 листопада НАБУ та САП заявили про викриття масштабної корупційної схеми в енергетиці, яку курував близький друг президента та співвласник «Кварталу 95» Тимур Міндич. Правоохоронці отримували 10–15% «відкатів» на замовленнях для «Енергоатому» — йдеться про відмивання приблизно 100 млн доларів державних коштів. Розподіл і легалізація коштів відбувалась у центрі Києва, на квартирі, що належала родині нардепа-зрадника, а нині сенатора РФ Андрія Деркача. Операція НАБУ отримала назву «Мідас», детективи провели понад 70 обшуків, а також записали 1000 годин розмов учасників схеми. Зокрема в так званих «плівках Міндіча» згадуються четверо чинних і колишніх міністрів.

же 100 тис. євро готівкою. Йому інкримінують статтю про незаконне збагачення. Для Чернишова це вже друга корупційна справа. Цього літа він отримав дві підозри від НАБУ у зловживанні службовим становищем та одержанні хабаря в особливо великому розмірі ще за той період, коли обіймав посаду міністра розвитку громад та територій. Йдеться про корупційну оборудку незаконної передачі землі в Києві під будівництво ЖК. Цікаво, що на плівках НАБУ є епізод, де колишній перший помічник Зеленського Сергій Шефір (також один зі співвласників «Кварталу 95») обговорює з Міндичем, де взяти гроші на заставу за Чернишова. Нагадаємо, тоді за те, щоб ексміністр не опинився в СІЗО, за нього внесли 120 млн грн застави.

ЯБЛУКО ВІД ЯБЛУНИ

оборони Олексієм Резніковим, але сам він не має статусу підозрюваного у цій справі. На тлі скандалу тоді звільнився його заступник В'ячеслав Шаповалов, який відповідав за тилове забезпечення Збройних сил України. Хоча Шаповалов не увійшов до переліку підозрюваних у справі про яйця, але впродовж року він отримав щонайменше 7 окремих підозр про корупцію, зокрема за лобювання договорів про постачання продуктів для армії за завищеними цінами, а також розкрадання на закупівлі неякісних бронешитів та зимової форми для ЗСУ на мільярди гривень.

До слова, правоохоронці викривали корупцію на закупівлях для армії і за попереднього міністра оборони Андрія Тарана. Так, навесні 2023-го ДБР та НАБУ повідомили про підозру на той момент колишньому

а нині радник міністра соціалістики Борис Лебедцов. Його підозрюють у розтраті 23 млн грн під час запуску програми для соцпідтримки «E-Social». На початку цього року Лебедцов отримав ще одну підозру в розтраті державних коштів на закупівлі комп'ютерів для міністерства. Його попередник Валерій Бушков, працюючи заступником міністра, за версією правоохоронців, був причетний до корупційної схеми із закупівлі програмного забезпечення для Мінсоцполітики ще в 2020–2021 роках.

Дехто з топурядовців теж фігурував у розслідуваннях правоохоронців, проте не отримав статусу підозрюваного. Так, НАБУ наприкінці минулого року перевіряло можливе незаконне збагачення міністра аграрної політики, а до того голови Фонду держмайна та очільника

комітету ВРУ Микола Сольський, який очолював Мінагро, в 2024 році отримав від НАБУ підозру в організації схеми заволодіння державною землею. Йдеться про події 2017–2018 років, коли Сольський працював адвокатом. На тлі цієї підозри міністр пішов у відставку.

А колишній глава МОЗ Максим Степанов у 2023 році отримав підозру НАБУ в розкраданні понад 450 млн грн Поліграфкомбінату «Україна», який він очолював у 2011–2016 роках. У 2025 році НАБУ оголосило про нову підозру ексміністру в цій справі про неправомірне отримання авторських прав на дизайн захисних елементів для закордонних паспортів та ID-карток. За даними ЗМІ, Степанов перебуває за кордоном з 2023 року, виїхавши до оголошення підозри.

Нещодавно підозрюваним у

10 листопада країну сколихнув, мабуть, один із найгучніших корупційних скандалів за час повномасштабної війни. НАБУ заявило про викриття багатомільйонної корупційної схеми з отримання «відкатів» на ремонті енергетики, до якої, ймовірно, причетні кілька міністрів і близьке оточення президента Володимира Зеленського. Все це під гул генераторів і багатогодинних знеструмлень по всій країні через російські атаки по енергетиці. Гучна справа з'явилась за кілька місяців після невдалої спроби Банкової руками одіозних нардепів знищити незалежність Національного антикорупційного бюро України та Спеціалізованої антикорупційної прокуратури. Частина скандальних записів, де фігуранти обговорюють розпил державних коштів, була зроблена за лічені тижні до того, як Верховна Рада проголосувала за обмеження незалежності антикорупційних органів. Рух ЧЕСНО вирішив згадати, хто ще з міністрів часів президентства Володимира Зеленського фігурував у гучних корупційних розслідуваннях і що зараз із цими справами. За підрахунками ЧЕСНО, з 2019 року підозри отримували семеро міністрів (зокрема двоє виконувачів обов'язків), а також семеро заступників міністрів. Хтось потрапив в уряд уже маючи корупційний шлейф, а хтось напрацював на підозру в міністерському кріслі.

Імена фігурантів поки офіційно не розкриваються, та на деяких записках зафіксовано голос ексміністра енергетики, а нині очільника Мін'юсту Германа Галушенка (фігурує під псевдонімом «Професор»). Крім того, згадується нинішня голова Міненерго Світлана Гринчук, якій, за словами одного з учасників схеми, платили додатково «зарплату» з «відкатів». Прокурор САП у суді заявив, що Міндич впливав не лише на міністра енергетики, але й на міністра оборони Рустема Умерова.

Наразі НАБУ оголосило про підозри сімою учасникам схеми — зокрема Міндичу (який встиг виїхати за кордон якраз за день до цього), а також колишньому раднику Галушенка й помічнику Деркача Ігорю Миронюку. Галущенко та Гринчук підозри не отримували, але вранці 12 листопада прем'єр-міністерка Юлія Свириденко відсторонила Галушенка від виконання обов'язків міністра юстиції, а надвечір внесла в Раду подання про звільнення Гринчук та Галушенка з їхніх посад. Гринчук також самостійно написала заяву про відставку.

Водночас підозру в цій справі отримав інший міністр і друг родини Зеленських Олексій Чернишов, який ще донедавна очолював Міністерство єдності. Чернишов фігурує в четвертій частині «плівки Міндіча» під псевдонімом «Че Гевара». НАБУ вдалося зафіксувати, як ексміністр відвідував так звану «пральню» й отримав 1,2 млн дол. США та май-

На тлі того, як несеться скандал довкола корупції в енергетиці, не можна не згадати, що минулого літа, коли Галущенко ще був міністром енергетики, підозри отримали двоє його заступників. Так, НАБУ разом із СБУ затримало на хабарі в пів мільйона доларів заступника Галушенка Олександра Хейла, який за ці гроші пообіцяв сприяти вивезенню гірничо-видобувного обладнання з прифронтового району. А за місяць до того НАБУ повідомило про підозру іншому заступнику міністра Максиму Немчинову через завдання державі збитків на 12 млн грн під час знеструмлень у 2022 році. Показово, що нардепи тоді викликали Галушенка до Ради, щоб почути пояснення про корупцію в його відомстві. Та міністр довго ігнорував ці виклики, а за пів року заявив, що «Міненерго взагалі не є правоохоронним органом», і визнав, що «були окремі факти корупції».

СПОЧАТКУ БУЛИ ЯЙЦЯ

Викриття корупції в енергетиці стало болючим продовженням низки розслідувань про розкрадання посадовцями коштів на фортифікаціях, корупції на будівстві доріг (справа, у якій підозрюється ексголова Дніпровської ОВА Валентин Резніченко) і, звісно ж, скандалу про «яйця по 17 гривень».

На початку 2023-го — після року фактично відсутніх розмов про корупцію — країну сколихнув скандал про закупівлю Міноборони харчів для ЗСУ за завищеними цінами. Цю історію асоціювали з тодішнім міністром

заступнику міністра оборони Ігорю Халімону за зловживання при закупівлі продуктів для армії ще в 2020–2021 роках. Суд відпустив посадовця під особисте зобов'язання. До цього в 2021 році ДБР вже повідомляло Халімону про підозру за закупівлі харчів. Разом із Халімоном у розслідуванні щодо корупції на закупівлях фігурував заступник міністра Олександр Миронюк, але про оголошення йому підозри не повідомляли.

РУКА В КИШЕНІ ДЕРЖАВИ

Якщо раптом вам здалося, що Міноборони та Міненерго — це найбільш корумповані міністерства (принаймні судячи з кількості офіційних підозр), то це не зовсім так. Бо за останні роки правоохоронці виявляли факти ймовірної корупції і в Мінагрополітики, і в Мінекономіки, і в Міністерстві соціалістики — і аж на рівні заступників міністрів. Так, у 2023 році НАБУ та САП повідомили про підозри одразу двома високопосадовцям у справі про зловживання на закупівлях продуктів за гроші «Укрзалізниці» в перші місяці повномасштабного вторгнення. Підозри отримали перший заступник міністра аграрної політики Тарас Висоцький і ексзаступник міністра економіки Олександр Грибан. Суд у цій справі ще триває, фігурантам обрано запобіжні заходи. Висоцький за цей час встиг побувати в.о. міністра замість Миколи Сольського (який теж має підозру), а після початку роботи уряду Свириденко повернувся на посаду першого заступника міністра.

Ще одна гучна справа останніх років — хабар у 400 тис. дол. за закупівлю генераторів, на якому викрили заступника міністра розвитку громад, територій та інфраструктури Василя Лозинського. Геть нещодавно підозру отримав також колишній заступник,

Рівненської ОВА Віталія Ковалю після розслідування журналістів «Слідство.Інфо» про його квартиру на 170 квадратних метрів у столичному ЖК преміумкласу. А цього літа ДБР провело обшук у ексміністру інфраструктури Олександра Кубракова у справі про шахрайство нардепа Євгенія Шевченка. Кубраков заявляв, що не має жодного відношення до Шевченка та махінацій і що контактував з ним лише по роботі ще до початку торгівлі.

У 2020 році нардеп Олександр Дубінський публікував документи про те, що ДБР відкрило кримінальну справу щодо тодішнього міністра інфраструктури Владислава Крикля, проте про підозру йому не повідомлялось.

КОРУПЦІЙНИЙ ШЛЕЙФ

Дехто з урядовців цього скликання встиг заробити на підозру ще до того, як потрапив у міністерське крісло. Так, колишня віцепрем'єрка з євроінтеграції та міністерка юстиції, а нині посолка України в США Ольга Стефанішина має підозру про розтрату 2,5 млн бюджетних коштів. Стефанішина — одна з фігуранток так званої «справи Лукаш», в якій кількох посадовців Мін'юсту звинувачують у розтраті коштів на адаптацію в 2013–2014 роках українського законодавства до законодавства ЄС. У 2019 році підозри отримали 11 фігурантів справи, зокрема і Стефанішина. Йшлося про підозри за статтями про заволодіння майном (191 ККУ) та службове підроблення (366 ККУ). У 2023 році справа перейшла до суду і незабаром ВАКС звільнив Стефанішину від відповідальності за статтею про службове підроблення у зв'язку із закінченням строків давності. Водночас слухання щодо звинувачень за іншою статтею все ще тривають.

Ще один підозрюваний, колишній нардеп від «Слуги народу» та ексголова аграрного

кримінальної справи також став ексміністр аграрної політики та продовольства Роман Лещенко. ДБР вручило йому підозру через масштабну оборудку із землею, ще коли він був головою Держгеокадастру. ЗМІ писали, що в 2021 році проти Лещенка також було відкрито справу за незаконне декларування.

А колишній міністр спорту Вадим Гутцайт фігурував у матеріалах справи про можливі розкрадання державних коштів на закупівлях човнів для київських спортсменів у 2016–2019 роках. Натомість у 2021-му НАБУ проводило обшук за колишнім місцем роботи ексміністра економіки Олексія Любченка в податковій службі, але про підозру йому не повідомлялось.

Звісно, розслідування і правосуддя потребують часу, а підозра за чинним законодавством не забороняє працювати навіть на посаді міністра. І, звичайно, все ж таки добре, що завдяки небайдужості українців, владі не вдалося знищити незалежність антикоррупторганів та завадити їм вести справи проти топових посадовців. Ми бачимо кількість справ і підозр, які були оголошені за останні роки. Водночас у суспільства є шалений запит і на аналогічну кількість вироків у цих справах та справедливих покарання для їхніх фігурантів.

Останні події також освіжили політичну пам'ять — іронічно, що до найбільш гучних корупційних скандалів ще й під час війни виявились, ймовірно, причетні саме ті, хто потрапив до політики по «дружній квоті» президента Зеленського — того, який свого часу запевняв, що «кумівства у нас не буде».

Софія ЛАЗАРОВА,
сайт «LB.ua», 14 листопада 2025 року. (У скороченому вигляді. Повністю — за посиланням: https://lb.ua/news/2025/11/14/706854_vid_yaiets_17_plivok_mindicha.html)

ВІД «ЯЄЦЬ ПО 17» ДО «ПЛІВОК МІНДІЧА»: ХТО З УРЯДОВЦІВ ЧАСІВ ЗЕЛЕНСЬКОГО ОТРИМУВАВ ПІДОЗРИ

КОРУПЦІЯ в Україні та становище в ЕНЕРГЕТИЦІ

- Почнімо з невеличкого лікбезу. З чого складається захист об'єктів енергетики у нашій країні?

- Залежить від рівня об'єкту. Якщо, скажімо, брати АЕС, то біля них завжди, навіть за часів Януковича, було ППО. Над АЕС заборонялося прокладати маршрути цивільних літаків. Десь у 2012 була розроблена так звана проектна загроза загальнодержавного рівня, а також пооб'єктові проектні загрози – таємний документ, який було затверджено Радою національної безпеки та оборони. Згідно з інформацією від розвідок, Проектна загроза визначається на підставі результатів оцінки загрози вчинення диверсії, крадіжки або будь-якого іншого неправомірного вилучення ядерних та радіоактивних матеріалів – відповідно до рекомендацій МАГАТЕ в рамках Конвенції

лишковою. Бо якщо до розпаду у СРСР ми споживали 300 мільярдів кіловат/годин на рік, а після розпаду і до повномасштабного вторгнення – 150-180 мільярдів, то зараз, на мою думку, – менше 100 млрд. До того ж, під час обстрілів восени-взимку 2022-23 у нас, по-перше, було більше генерації електроенергії, а по-друге – більше резервних ліній. Зараз, на жаль, ситуація істотно гірша. Багато постраждало минулого року та у цьому році: майже вибита вся генерація на Лівобережжі.

- Повернімося до захисту об'єктів енергетики. Хто виділяє гроші на такий захист?

- Коли вирішили захищати ці об'єкти захисними спорудами, «Укренерго» серед багатьох підстанцій (десь 120-130) визначило ключові. Було створено Агентство

маловоддя упродовж двох років – усе змінилося на гірше. Крім того, оскільки дві наші атомні станції розміщені на заході держави, як і импорт електроенергії з ЄС, а наші електромережі не можуть передавати такі потужності на Лівий берег, – маємо додаткові труднощі. Додайте ще до цього втрату електроенергії при передачі на нагріві дротів – і обсяг наших проблем буде вам зрозумілий. А у ворога тактика така: вони гатять по Чернігівщині, Сумщині, Полтавщині – щоб розділити Лівобережжя і Правобережжя.

- Розділити у якому сенсі?

- Чим менше електроенергії виробляється місцевою генерацією, тим більше графіків обмежень. Ворог робить ставку на те, щоби Лівий берег відчув несправедливість по відношенню до себе порівняно із Заходом

знаків оклику, прес-реліз від «Центре-нерго». Наскільки ця істерика є виправданою не в межах однієї енергетичної структури, а у контексті майбутнього цілої країни на зиму?

- Ну, по-перше, я вважаю, що це – зовсім не професійна комунікація. Так, я розумію відчай компанії – тому що вони втратили всі активи. У їхній власності були Зміївська, Трипільська і Вуглегірська ТЕС. Вуглегірська теплоелектростанція в окупації; Трипільська неодноразово постраждала, і вони дійсно вкладали гроші, відновлювали. Хоча, звичайно, це все закриті дані – що вони там відновили, невідомо. Пошкоджена в жовтні була і Зміївська ТЕС на Харківщині. Водночас, на мою думку, ДТЕК більш професійно комунікує із суспільством.

Як захищають нашу енергетику і чого Україні очікувати цієї зими

(У скороченому вигляді. Повністю – за посиланням: <https://censor.net/ua/resonance/3585428/olga-kosharna-pro-vidklyuchennya-svitla-i-stan-energetyky>)

«...Чому у мене в хаті нема світла». На це запитання пересічного футболіста можна відповісти яскравим відео від ДТЕК чи наведеним вище діалогом двох корупціонерів. «Цензор.НЕТ» обрав третій варіант – бесіду з авторитетною експерткою з ядерної енергетики Ольгою Кошарною. З пані Ольгою ми без поспіху поговорили про рівні захисту об'єктів української енергетики; про нову тактику російських обстрілів і можливу їй протидію. А також про те, якими є наші шанси на виживання цієї зими. Спойлер? Апокаліпсису не станеться, але й легко не буде. І от чому...

про фізичний захист ядерного матеріалу та ядерних установок. Стосовно ТЕС працює інший підхід. Але, ймовірно, біля великих ТЕС зараз теж є ППО, як і засоби радіоелектронної боротьби. Який вигляд має типова теплова електростанція? Це величезний майданчик, на якому розташоване обладнання: котли, великий турбінний зал, градирні, склади для вугілля (якщо паливо – вугілля), ротори, трансформатори та інше електротехнічне обладнання. І все інше.

- Цей майданчик, він десь розміром з футбольне поле?

- Більше. Хоча ТЕС, вони ж різні. Мені доводилося бути на Запорізькій ТЕС (тією, що поруч із Запорізькою АЕС). Але я не була на Трипільській, Вуглегірській, Добротвірській чи Бурштинській ТЕС. Усе це – об'єкти різної встановленої потужності. Щодо захисту трансформаторних підстанцій – вони теж бувають різні. Є 750 кВ, це такий здоровенний пристрій розміром з багатоповерховий будинок. Є трансформатори у 330 кВ, у 110 і так далі.

- Про типові об'єкти сказали, тепер давайте про рівні захисту. Я чув про три рівні захисту, перший з яких – габіони та біг-беги.

- Так, перший рівень – габіони. Це можуть бути просто мішки з піском, а можуть – металева сітка з щебенем. Захист цього рівня – від уламків. Другий рівень – ПП-видні бетонні споруди. Їхня концепція розроблялася і узгоджувалася з Генеральним штабом та ДСНС у 2023 році. Саме Генштаб оцінював кінетичний вплив уламків ракет і шахедів.

- Тобто другий рівень захисту – від шахедів?

- Так. І я бачила фото, на яких шахеди влучають у такий захист – і не завдають шкоди. Навіть коли у цьому захисті ще не було металевої арматури навколо бетонної споруди, фото з якої виклав у себе в Фейсбукі Кубраков. Ба більше, як зауважено у звіті тимчасової слідчої комісії Верховної Ради під керівництвом нардепа Кучеренка, такий захист витримує навіть удар деяких крилатих ракет. Але проблема в тому, що зараз росіяни гатять балістикою. А ударів балістикою цей захист, зрозуміло, не витримує.

- З другим рівнем зрозуміло. А з чого складається третій рівень захисту?

- Третій рівень не було реалізовано, і я вважаю його абсолютно нереалістичним. Ішлося про те, щоб накрити захистом цілі об'єкти. Але як накрити дорогом високоякісним захистом території величезної площини? Водночас, деінде були побудовані підземні пункти керування підстанціями. Це відкрита інформація, про такі пункти говорив свого часу і Володимир Кудрицький. Скільки таких пунктів вони побудували, мені невідомо. Взагалі, що стосується підстанцій, у нас була дуже розвинута мережа. Вона навіть була над-

відновлення, яке очолив Мустафа Найєм. Цьому агентству і виділили для проведення робіт ці 22 ключові об'єкти. Рештою займалося «Укренерго». Вони теж визначили зі свого списку пріоритетні об'єкти. І коли 2 вересня 2024 роки звільняли Кудрицького, частина бетонних захисних споруд уже була побудована під протекцією «Укренерго». Скільки коштувало будівництво захисних споруд? Можу лише сказати, що у Агентстві під керівництвом Найєма вартість робіт була в 3-4 рази більшою за «Укренерго».

- З огляду на численні проблеми української енергетики, які наразі маємо – чи є провину тут більше? Ворога з його масованими обстрілами і комбінованим знищенням нашої генерації? Чи корупція та некомпетентності у власному менеджменті?

- Безумовно, ситуація важка передусім через обстріли ворога. По-перше, зараз вона важча за ту, що була у 2022-23 роках. Ми втратили багато генерації – як теплової, так і гідрогенерації. І тому маємо дефіцит потужностей для виробництва електроенергії.

На жаль, корупція та некомпетентність деяких наших чиновників теж не додає позитиву. Це стосується, наприклад, розвитку децентралізованої теплової генерації на газі, про необхідність якої голосно заявлялося міністром Германом Галущенком. Але ж в реальності ним чинились перешкоди для впровадження проєктів з приватними інвестиціями.

- А як же АЕС?

- АЕС – це базові потужності, ними не можна маневрувати, тобто використовувати їх для балансування енергосистеми. До того ж, зараз пошкодили ще й трансформатори для видачі потужності (це вже не «Енергоатом», а «Укренерго») навколо ХАЕС і РАЕС. І енергоблоки ХАЕС та РАЕС працюють на зменшеній потужності – не можуть видавати повну потужність, бо в них пошкоджена передача. Але якби вони навіть і працювали – ефекту б це не дало.

- Чому?

- Пам'ятаєте, раніше був нічний провал – коли споживання електроенергії падає. Тоді ТЕС зменшували потужності – у той час, як АЕС працювали у базовому режимі. І тому нам казали, що потужні прилади треба використовувати вночі, щоби вдень не було піків і перепадів. В пікові ранкові та вечірні часи ТЕС та ГЕС збільшували потужності для покриття споживання. Якщо сонячний день, потужності ТЕС зменшували в середині дня, оскільки електроенергію виробляли сонячні станції.

- Так, пам'ятаю, чув таке.

- Але останнім часом ми втратили майже всю генерацію, яка може збільшувати чи зменшувати потужність. У всьому світі цю роль виконують гідроелектростанції – але у нас їх недостатньо. До речі, у грудні-січні 2023 ми на гідроелектростанціях і виїхали... А зараз після пошкоджень,

країни, де енергетична ситуація краща.

- Гадаєте, ворог веде настільки витончену гру?

- Так, для мене це абсолютно зрозуміло. Окрім цього, я впевнена, що Росія цілком може ударити і по відкритих розподільчих пристроях на АЕС. А вони розташовані вже у безпосередній близькості до реакторів. Росія здатна на все, ми ж це бачимо! Ситуація важка. Я сподіваюсь, що оці всі скандали з Міндічем, Галущенком не нароблять шкоди нашій енергетиці. Я взагалі-то впевнена, що Галущенко – це агент Андрія Деркача. Давно про це писала...

- Що ж, вербувати політиків навколо себе було давно тактикою Андрія Леонідовича. До речі, щодо тактики. Який алгоритм використання Росія, атакуючи наші енергооб'єкти?

- Росіяни швидко навчаються. Свого часу вони починали ці масові атаки на енергосистему України взимку 2022-23. Ті атаки були розпорознені територіально, і вони самі розуміли, що результату не досягли. Я навіть бачила один російський документ, де вони аналізують свої помилки, і чому не вдалося розвалити нашу енергосистему... Тобто там працюють дуже системні люди, професіонали, включно з енергетиками. Після того, як у нас відмовилися від транзиту газу, вони почали обстрілювати наші підземні сховища, компресорні станції, підприємства газоздобутку, які розташовані переважно у Харківській та Полтавській областях. А зараз вони зосередилися на знищенні генерації електроенергії на Лівобережжі України і у прикордонних областях – Чернігівщині, Сумщині, Харківщині. У чому ще змінилася їхня тактика? У 2022 за весь осінньо-зимовий період ними було випущено усього 400 ударних БПЛА. А зараз лише за один місяць – жовтень 2025 – вони цих БПЛА випускають більш ніж 2 тисячі. Тому що поставили на конвеєр, вже без допомоги Ірану, виробництво дронів у промислових масштабах. І тактика зараз в них така: велику кількість дронів, від 30 до 50 одиниць, вони спрямовують в одну ціль. А потім – б'ють ракетами, теж по кількях в одну ціль. Зрозуміло, що виснажується ППО. І нам важко їм протистояти, бо від партнерів дово було затримати у зброї.

- Протистояти дійсно важко – і це відбивається і на професіоналах енергетики. Усі бачили історичний, з безліччю

- Тим не менш, стан нашої енергосистеми ускладнюється, ворог, очевидно, збільшуватиме і потужність ударів, і їхню частоту. Яким, на вашу думку, є найнебезпечніший сценарій на цю зиму для українських міст і містечок?

- Розумієте, ситуація буде різною залежно від регіону. Є три великі міста – Київ, Одеса та Харків – у яких, по-перше, – велике енергоспоживання, і по-друге – немає власної генерації (є пошкодження у всіх трьох містах). Але, на мою думку, у цих містах апокаліпсису не буде. Тому що, наприклад, у Києві адміністрація закупила ще у 2024 мобільні когенераційні установки. Є старі котельні, які можна відновити для постачання тепла. Так, ми будемо жити з графіками і, можливо, відсутність світла на добу буде від 12 до 16 годин до кінця сезону. Обстріли ворога, я думаю, матимуть системний характер. Що стосується прикордонних міст, то там буде складніше. Характерний приклад – Шостка, що на Сумщині, де віднедавна ситуація була дуже важкою.

- А захід країни?

- Їм буде легше, ніж Києву, Харкову та Одесі. І набагато легше, ніж прикордонним містам і містечкам. Підсумовуючи: так, ми будемо жити за графіками обмеження постачання електроенергії. Але апокаліпсису не буде.

- Технічне питання, але воно, як не дивно, досі цікавить купу людей. Декого дратує ситуація, коли у них в будинку світла нема, а буквально через дорогу усе світиться. Можете доступно пояснити, чому так?

- Річ у тому, що навіть один будинок може бути приєднаний до різних ліній електропостачання. А якщо на лінії є об'єкт критичної інфраструктури – лікарня, дитячий садок, важливе промислове підприємство, – таке можливо. Я навіть знаю один будинок у Києві, у них на одній лінії – лікарня. І вимкнені у них не було... Тобто не треба вимагати справедливості на четвертий рік війни, коли ми втратили резерви і генерації, і мереж. Треба розуміти: ситуація буде гірше, ніж у 2022 році, коли ми мали розгалужені мережі, і можливо було швидко перепідключитися на резервні мережі. І генерації було достатньо. А зараз у нас немає резервів генерації.

Євген КУЗЬМЕНКО «Цензор.НЕТ»,
17 листопада 2025 року.
На світліні: Ольга КОШАРНА

У ЦЕНТРІ УВАГИ - УКРАЇНСЬКА ДІАСПОРА

ВЕЛИКА ПОДЯКА ВАМ ЗА ВАШУ ПІДТРИМКУ!

Вельмишановні наші колеги зі «СВОБОДИ» (з найавторитетнішої і найповажнішої за віком із усіх діючих україномовних газет у світі), дякуємо вам за те, що помітили і підтримали нас, криворізьких просвітян, публікаціями на своїх сторінках ще з першого років виходу газети «Промінь Просвіти», майже два десятиліття тому! Дякуємо й за те, що так само поставилися й пізніше, коли ми 15 років тому зареєстрували Криворізьке міське правозахисне товариство, а потім у світ вийшла його газета: «Промінь Просвіти Є»!

Ми тепер добре знаємо і розуміємо, що саме завдяки вам на нас, криворізьких просвітян і правозахисників, звернули увагу читачі вашої газети й почали підтримувати (хто – інформативно й листуванням, а хто – матеріально), чим самим допомагаючи нам у становленні української справи на Криворіжжі. Ми пам'ятаємо про це і дякуємо!

Окремо ж у День подяки в США, ми висловлюємо свою вдячність вельмишановним українцям вільної Америки панові Олексію КОНОВАЛУ і панові Василю СТАНУ, які підтримали нас матеріально і в роки повномасштабного вторгнення ворога у незалежну Україну!

В цьому, листопадовому, випуску газети ми дякуємо панові Василю Стану також за те, що нагадав нам своїм листом про минулорічну публікацію в газеті «Свобода» матеріалу Олександра ЛЮБЧИЧА «Напівзабутий генерал» і подаємо його на цій сторінці. А ще ми подаємо два знімки (перший, де портрет Кузьми ДЕРЕВ'ЯНКА в 1941 році, за посиланням: <https://argumentua.com/stati/kuzma-derevyanko-ukrainets-postavivshii-tochku-v-voine>, а другий - за посиланням: <https://focus.ua/archivist/406909>)

А ще ми на цій сторінці подаємо матеріал «Дуже теплі до українців». З якими державами Україна матиме множинне громадянство» (у скороченій формі) про те, як по-різному ставляться в країнах до тих українців, котрі приїхали туди й звернулися по допомогу під час повномасштабного вторгнення агресора на українську землю.

7 травня 2007 року Президент Віктор Ющенко підписав Указ про присвоєння генералові Кузьмі Дерев'янку звання Героя України (посмертно). А через п'ять років на вулиці Євгена Чикаленка, на будинку 232, де мешкав К. Дерев'янка, була встановлена меморіальна дошка.

Життя радянського генерала Дерев'янка належить до світової історії. 2 вересня 1945 року разом із представниками інших країн – США, Китаю, Великобританії, Франції, Нідерландів, Канади, Австралії і нової Зеландії – він підписав «Акт про повну і беззастережну капітуляцію Японії» на борту лінкора «Міссурі». Того дня закінчилася Друга світова війна.

14 листопада 2004 року в селі Косенівка на Черкащині (тоді це була Київщина) народилась людина, якій було визначено «поставити останню крапку» у Другій світовій війні. Цій події передувало ціле життя Кузьми Дерев'янка – від селянської хати і великої родини, котра аж ніяк не була заможною, і до столу на лінкорі «Міссурі», який став символом довгоочікуваного фіналу великої війни.

Із самого дитинства Кузьма був тямущим, мав чудову пам'ять і здатність до вивчення іноземних мов. У 1917 році батько, побачивши великі здібності сина, відправив його на зібрані гроші до Першої української гімназії ім. Бориса Грінченка в Умані. Грошей, однак, виявилось замало, тож хлопчик, провчившись всьо-

НАПІВЗАБУТИЙ ГЕНЕРАЛ

батьком каменотесом у гранітних кар'єрах і на будівництві, виконував різні господарські і малярські роботи. У 1922 році Кузьма поступив до Київської військової школи, а потім – до Харківської

школи червоних старшин. Саме в останній він опанував японську мову, став слухачем Військової академії ім. Фрунзе у Москві. Там, до речі, вивчив і англійську.

Під час навчання любив співати разом із дружиною і сином, любив твори свого земляка Тараса Шевченка. Товариші по службі і його підлеглі називали його трохи «дивакуватим», бо міг несподівано перейти на українську мову.

Кузьма Дерев'янка був учасником радянсько-фінської війни, а після початку війни в Німеччині займався розвідувальною і штабною роботою. Опанував німецьку мову, отже був найбільш ерудованим із військовослужбовців.

Влітку 1945 року він був призначений представником радянського командування при Штабі союзних військ на Тихому океані, перебував у Манілі (Філіппіни), став радянським представником при підписанні акту капітуляції Японії. Дерев'янка прожив недовго, бо за особистим завданням Сталіна відвідав японські міста Гірошіму і Нагасакі, де підготував звіт про наслідки американських атомних бомбардувань і зробив фотознімки. Помер 30 грудня 1954 року від отриманих доз радіаційного опромінення.

го два роки, змушений був покинути гімназію, працював разом із

школи червоних старшин. Саме в останній він опанував японську

І на довгий час про Кузьму Дерев'янка забули. В Москві, тому що він не був «великоросом», в Києві, бо був пов'язаний зі Сталіним. Але Дерев'янка не належав до особистого «оточення» диктатора і не мав ніяких «грівів», участі в переслідуваннях, репресіях. Тому про нього згадали в незалежній Україні.

Олександр ЛЮБЧИЧ,
газета української громади в США «Свобода», 15 листопада 2024 року.

«Дуже теплі до українців». З якими державами Україна матиме множинне громадянство

Український уряд назвав країни, громадяни яких можуть отримати українські паспорти, не відмовляючись від свого першого громадянства. Також відповідно до закону про множинне громадянство, саме у цих країнах українці зможуть претендувати на отримання другого паспорту, не відмовляючись від українського. Список країн є значно коротшим, ніж очікувалося: спершу йшлося про кілька десятків держав. В оприлюдненому списку їх п'ять.

КЛЮЧОВА ЦІЛЬОВА АУДИТОРІЯ – ДІАСПОРА

США, Канада, Німеччина, Польща та Чехія – громадяни саме цих країн зможуть отримати український паспорт за спрощеною процедурою, не відмовляючись від свого громадянства, а українці – громадянство цих країн без відмови від українського паспорта. Як і очікувалося, уряд обрав країни, де на сьогодні найбільше українців: у Канаді та США – нащадків попередніх хвиль мігрантів з паспортами цих країн, тоді як у Німеччині, Польщі та Чехії – українців-біженців від війни.

«Українці – це вже глобальна спільнота. Є певні відмінності між хвилями міграції, безумовно є різні потреби в різних географіях, але сенс один – маємо зберігати зв'язок всіх наших людей з Україною», – так казав Володимир Зеленський, коли перелік країн ще обговорювали.

Як заявляв міністр закордонних справ Андрій Сибіга, «ключова цільова аудиторія цих нововведень – наші громади у світі».

Українська влада сподівається, що на-

буття громадянства іноземцями допоможе збільшити населення в Україні. «За оцінками наших закордонних дипломатичних установ, у цих п'яти країнах мешкають близько трьох мільйонів етнічних українців. Переконані, що багато з них зацікавлені в можливості відновити правовий зв'язок зі своєю Батьківщиною», – повідомили BBC News Україна в МЗС. Світовий конгрес українців відреагував на рішення уряду про список країн сподіваннями на те, що право отримати паспорт України та не втратити інше громадянство «не лише зміцнить зв'язок між Україною та світовим українством, а й сприятиме залученню українців у всьому світі до відбудови країни після війни».

На переконання уряду, дозвіл на отримання громадянства іншої країни для українців, які виїхали під час війни, втримає їх від остаточного розриву з Україною. На сьогодні в європейських країнах за офіційними даними перебуває близько п'яти мільйонів українських біженців. Проте опоненти прогнозують протилежний результат. «Я переконаний, що буде з точністю до навпаки – подвійне грома-

дянство спростить отримання усіх прав у тій країні, а це означає, що Україна втратить своїх людей остаточно. Формальне збереження українського паспорта нічого не означає», – казав раніше директор Центру правових реформ Ігор Коліушко в інтерв'ю BBC News Україна. Утім, як заявляла нещодавно очільниця Державної міграційної служби Наталія Науменко в інтерв'ю «Цензор.нет», близько 95% українців, які зараз перебувають в країнах ЄС, не зможуть отримати громадянство найближчим часом через досить складні процедури.

ЩО ОЗНАЧАЄ СПРОЩЕНА ПРОЦЕДУРА

Спрощене набуття громадянства України передбачає, що іноземці п'яти країн, які назвав уряд, не будуть подавати письмове зобов'язання відмовитися від свого громадянства, щоб набути українське. Замість цього вони мають подати декларацію про визнання себе громадянином України. Причому зробити це можна онлайн, а не особисто. Щодо інших вимог, то вони лишаться такими ж, як і були: потрібно прожити в Україні не менше ніж п'ять років, скласти іспити з української мови, історії та основ Конституції. Значно лояльніші вимоги запровадили для іноземців (незалежно від підданства), які воюють за Україну, мають особливі заслуги перед державою, зазнають політичних утисків у своїй країні. Для них немає вимоги проживати в Україні 5 років, а іспити з історії та основ Конституції вони можуть скласти не одразу, а через

два роки після набуття громадянства, а опанувати державну мову – впродовж трьох років. Ще одна категорія іноземців має пільгу – проживання в Україні три роки, а не п'ять, якщо це біженець, закордонний українець, чоловік або дружина громадянина України.

ЧИ СТАНЕ СПИСОК КРАЇН ДОВШИМ

Ще під час розгляду закону у парламенті у кулуарах з'являвся неофіційний список країн, громадяни яких зможуть скористатися правом на спрощену процедуру і не відмовлятися від свого громадянства. Тоді називали понад 30 країн, серед яких члени Євросоюзу, НАТО та «великої сімки». Оприлюднений зараз список набагато коротший, аніж очікувалося. Як наголошують в МЗС, ці п'ять країн найбільше відповідають визначеним урядом критеріям. «Вони є послідовними партнерами України, лідерами військової, макрофінансової та гуманітарної підтримки нашої держави у протидії російській агресії», – кажуть у коментарі BBC News Україна в МЗС. Там також наголошують, що перелік країн поступово доповнюватимуть «за результатами аналізу МЗС та розгляду пропозицій центральних органів виконавчої влади України».

Світлана ДОРОШ,
«BBC NEWS УКРАЇНА», 12 листопада 2025 року (у скороченому вигляді). Повністю – за посиланням: <https://www.bbc.com/ukrainian/articles/cew4pp0np2yu>

ОСМИСЛЕННЯ проблем сьогодення на тлі війни з рашистами

ЯКБИ МОЯ ВОЛЯ...

С УСПІЛЬНІ питання, які можна вирішити без зубного болю... (Дуже коротко) Житло.

Радянська влада й не збиралася вирішувати житлову проблему. Так легше тримати кріпаків у покорі. Якби ті гроші, які держава тратила на будівництво житла, перевела на позичку для громадян і дозволила будуватись самостійно, то навіть тоді люди відчувались би вільнішими. Саме тому це й було заборонено... Скільки драм і трагедій сталося внаслідок відсутності в людей житла... Понад мільйон заявок на черзі на житло від бездомних укладувала Україна...

Пропоную один із варіантів вирішення раз і назавжди житлової проблеми. (По-перше, необхідно скасувати «ринок землі», бо він є шкідливим для суспільства. Земля, як і всі ресурси, повинні належати державі. Земля надається в оренду – можна довготермінову, з правом успадкування).

Соціалізованому громадянину України (тут треба ще закон про громадянство) надається ділянка землі (оцінена дорого), а на цю землю Комерційний банк (можна створений спеціально) виділяє цільовий кредит для забудови. Як одноосібно, так і колективно. Навіть для будівництва висотки... Можна собі уявити обсяг роботи. Тут і архітектори, і ландшафтні дизайнери, і садоводи, і фахівці з зеленої енергетики. Мовчу про будівельників...

Далі. Готовий дім то вже ВВП. На нього Національний банк робить грошову емісію і надає власникові будинку (помешкання) позичку, щоб розплатитися з Комерційним банком. Виплату позички Національному банку починати через десять років... Відразу може діяти вторинний ринок житла. Та за кілька років не буде жодного бужатка. Не буде залежати один

від одного ніхто з подружньої пари. Студент чи студентка може побудувати собі будинок...

Тут кошти приходять просто з неба. Щось як ситуація з введеним паперових грошей...

Книжка. Українці книжок не читають. У 2019 році на кожного українця видано півкнижки. У Польщі в десять разів більше. Книгарень в Україні в десять разів менше за середньоєвропейський показник. Так само й бібліотек. Тому не треба дивуватись, що IQ України серед останніх у світі... І це одна з причин трагедії 2019 року. Про це – не зараз. А от як вийти з цієї ситуації, можна поговорити.

Найперше – усі процеси, що пов'язані з виготовленням і реалізацією книжки, звільняються від податку. Скажімо, один відсоток для статистики. Книжка має бути доступна до кожного читача.

Друге. На законодавчому рівні в державі творяться приміщення для книгарень і бібліотек. У деяких країнах є одна книгарня на 15 тисяч населення. У нас зараз, здається, у десять разів більше. При забудові виділяються квадратні метри для книгарні. Вони переходять до комунальної власності міста, а місто надає в оренду безплатно (окрім комунальних послуг) власнику книгарні. Податок тільки з прибутку. Видавництво видає книжку у трьох варіантах – дешево, в твердій обкладинці і подарункову... Далі. На телебаченні надається видавництвом екран у найвигідніший час. Люди повинні дивитися не тупі обличчя політиків – вони можуть базікати опівночі, – а створені розумними режисерами розумні передачі з залученням мудрих інтелектуалів, артистів, військових, священників, авторів...

Уже доведено, що при читанні в людини розширюються нейронні зв'язки, а це сприяє розвитку аналітичного мислення, цілісному сприйняттю світу, здатності самостійно приймати рішення. Та найголовніше – розвивається естетичне переживання, емпатія, естетична пам'ять...

Малярство. Про український живопис можна говорити роками. Багато ще жанрове різноманіття, школи, напрямки, наївне малярство. І що ми про нього знаємо... У просунутих зрідка говорять про французьку художню культуру... Так, видавалися альбоми наших майстрів, організовувались виставки. Але все те не має масштабного виву. Альбоми видавалися мізерним накладом і дорого, а організувати виставку для сучасного рядового художника річ невідомна... Художня культура України загнана рос більшовиками на маргінеси... Там тримається й досі...

І хоча сприймати і розуміти творчість в українців закладено на генному рівні – згадаймо, як після війни було модно купувати на базарі всіляких лебедів, пейзажі, наївні зображення закоханих. Притому, по всій Україні... На жаль, рос більшовизм зумів відлучити українців і від книжки, і від сприйняття малювання. Зараз серед художників можуть жити за рахунок своєї творчості лише одиниці. А це не нормально...

Що треба. Організувати інтеграцію мистецтва в суспільство повинна держава. Для цього бюджетних коштів не треба. Скажімо, створюється гільдія майстрів. (Спілки то добре. Але творчі спілки більшовиками створювались з метою контролювати й регулювати процеси та поневолити творців і змуси-

ти їх служити більшовизму). У гільдії є комісія, яка робить атрибуцію творів і дає коротку характеристику. Друга комісія визначає їхню фінансову вартість на даний момент і направляє до галереї.

А далі наступне. На законодавчому рівні кожен, хто відкриває справу, підприємство, фабрику, завод чи поселяється у помешкання мусить виділити певний процент (він рухомий) на покупку твору з галереї. Відсоток від продажу надсилається майстру... Галерея має сайт, годину на державному телебаченні (на приватному згідно угоди), видає каталоги, підтримує зв'язки з усіма цивілізованими країнами... Може функціонувати вторинний ринок. За пару років про Україну, де шанується мистецтво, знатиме людство... Художня продукція наших майстрів матиме попит у всьому світі...

Музика. Однією з найважливіших ознак цивілізованого суспільства є функціонування в ньому театру й філармонії. (Ленін планував взагалі вигнати з держави все мистецтво. Його спадкоємці й сьогодні дотримуються такої думки). Навіть у найрозвиненіших державах ці заклади на дотації. В Україні нема механізму дотації.

Що треба... У бізнесу є термін «швидкі гроші». Це гроші, які можна швидко «прокрутити» й отримати прибуток. Так от, бізнесмен чи організація дають у фонд театру, скажімо, мільйон гривень. Податкова звільняє на рік від податку другий мільйон. Себто, бізнесмен може з цим мільйоном робити що завгодно, не зв'язуючи перед податковою. Грамотні підприємці можуть кілька разів ці гроші «прокрутити» й не лише компенсувати дотацію, а ще й заробити...

Просто треба, щоб державою ке-

рували не комсомольці (червоні чи зелені), бо в них абсолютно відсутнє почуття відповідальності, а грамотні політики, у яких є воля і ще не згоріла совість...

Митцям. Наше суспільство травмоване. Україна понад століття переживає суцільний стрес. Нинішня війна підсилює його у сто разів. Психічне перевантаження у кожного українця – звідси часто неадекватна реакція на подразник. У багатьох «слуг» – пограничне порушення головно-го мозку...

Зранена дійсність спонукає до відтворення її у творчості. І тут важливо, щоб якомога менше своїх психічних травм митці перекидали через твори в спільноту...

P. S. На цьому, мабуть, закінчу свою війну з вітряками. Мушу визнати, що я програв. Вітряки перемогли...

P. P. S. Звертаюсь до фб друзів, що проживають у Києві. Хто може піти до бібліотеки Вернадського і виписати маленьку інформацію, зголоситися на Повідомлення. Зарані дякую.

Ярослав ТРИНЧУК.
1 листопада 2025 року,
м. Дніпро
<https://www.facebook.com/trinchuk>

Будемо зростати світлоносцями чи постанемо темними ШІ-дикунами у ніби вулицях на тлі вибухів і вулканів?

(Есеї про творців і агресорів)

Згряя агресивних і пихатих дикунів хоче затьмарити собою у першу чергу тих, підсонячних і волелюбних, які намагаються жити у гармонії з природою людини, покликаної творити, а не руйнувати. Бо для дикунів найважливіше – вивисуватися над іншими або прислугувати тим, що опинилися нагорі з думкою, що ті «верхні» на щаблях влади, помітять ці їхні старання та наблизять до себе. Ця «філософія життя», очевидно, глибоко-глибоко поселилася в традиціях широких верств населення тих державно-суспільних утворень, які обрали для себе подібний шлях розвитку. Швидко за все, саме вона лежить і в основі сьогочасної російсько-української війни. А тому якийсь мир між ними (дикунами-агресорами і творцями-оборонцями) – річ дуже крихка і ненадійна.

ЩО ВАМ СЬОГОДНІ БЛИЖЧЕ: СЕРЕДОВИЩЕ АКТИВНИХ ДІЯЧІВ ЧИ ЗОНА АГРЕСІВНИХ ДИКУНІВ?

Зона агресивних дикунів постійно прагне розширитися за рахунок підкорення інших, а тому війна для агресорів – це і справді як найкращий для них спосіб життя. А тому і весь подальший шлях людства на планеті залежить від вибору, на чиему воно боці хоче бути: чи буде руйнувати. чи буде творити. Для агресорів у пріоритеті –

не сонце, що зігріває землю й вабить своїм світлом до себе все живе, а намагання продемонструвати самовигадану якусь там ніби свою вищість над іншими, які, значить, через це повинні їм підкоритися, а якщо – ні, то зникнути. Тому вони без кінця лізуть і лізуть в Україну, використовуючи для цього всі технології і весь інший інструментарій (включно зі штучним інтелектом) і залишаючи після себе лише руїни.

А от бути садівником на землі, творцем-хліборобом, розвинутим пізнавачем глибин Всесвіту і при цьому намагатися розширювати своє середовище активних діячів – це справа для сильних духом і волелюбних, котрі не пригнічують інших, а навпаки: самі намагаються виступати провідниками світла любові на землі, допомагаючи іншим стати діяльними й зростати духом у творчості в гармонії з природою. І при цьому – теж використовувати весь інструментарій і технології, які мають у своєму розпорядженні.

КЛЮЧ ДО ПЕРЕМОГИ УКРАЇНИ – ОДИН: БОРОТІСЯ І ЕФЕКТИВНО НИЩИТИ ВОРОГА

Отже, у цьому протистоянні (між дикунами-агресорами і творцями-оборонцями) вирішується тепер не тільки доля України чи Європи, а всього людства. Тільки що ж може бути ключем до перемоги в ньому? Як на мене, то це – пророчі знахідки саме в творчості людей, широ-

ко визнаних великими. Для нас, українців, це насамперед творчість Тараса Шевченка із його глибоким висновком-закликом: «Боротися – поборете! Вам бог помагає!». Промайнуло після цих написаних ним слів із його знаменитої поеми уже 180 років – і вони нарешті стали для нас єдиним і діяльним ключем-паролем до нашої перемоги над темрявою дикунства, яка хоче спочатку поглинути Україну, а потім – Європу і увесь інший світ людства. У тому ж році, уже взимку, коли Тарас Григорович був дуже хворим і мало сподівався на те, що переживе ту зиму, він написав свій «Заповіт». Там теж – чимало його пророчих і ключових слів у образній формі, у тому числі – про те, як на мене, коли закінчиться війна: «Як понесе з України У синєє море Кров ворожу...».

Це закономірно і справедливо, що ту імперію, де народи – пригноблені агресором і є безправними та безвладними, називають «тюрмою народів». А тому дуже добре буде, коли вона, імперія російського фашизму, розпадеться – і ми згадаємо тоді заповітні Шевченкові слова: «І мене в сім'ї великій,

В сім'ї вольній, новій, Не забудьте поміянути

Незлим тихим словом». І ми це зробимо і обов'язково його згадаємо. Згадаємо і наших героїв-оборонців, які полягли в боях, згадаємо і тисячі загиблих цивільних українців, що закінчили своє життя під

обстрілами ворога, згадаємо замучених на допитах і закатованих...

Але зараз найголовніше – шлях боротьби до цієї перемоги, а на ньому – такі наші творчі знахідки в ній, як, наприклад, знаменита вже операція «Павутина», що її СБУ здійснила у червні цього року, та інші. численні операції ГУР і ССО Збройних сил України, за допомогою яких, зокрема, ми здолали цілий ворожий флот на Чорному морі, та багато-багато інших переможних кроків.

КУЛЬТУРА ТВОРЧОСТІ ПРОТИ КУЛЬТУРИ НАСИЛЬНИКІВ

Це сьогодні надважливо, що український народ протягом століть у протистоянні різним загарбникам зберіг свою культуру і мову, що ми пам'ятаємо і знаємо наших великих творців, що, зокрема, за кількістю народних пісень ми не маємо рівних у цілому світі. Бо все це є базовою основою для просування в майбутнє, базовою основою подальшого духовного зростання.

А пихате дикунство спирається не на глибокі знання та на культурні досягнення, а насамперед – на силу проти прав людей та на широке застосування й поширення брехні про реальний стан справ.

Але тепер все ширше коло людей розуміє, що всі війни й голодомори починаються з брехоморів, що реальним зіткненням на полі бою передують інформаційні війни, що нинішня ворожа пропаганда може наробити багато лиха в сприйнятті того, що ж насправді відбувається в реальності. І це обнадіює і наближає час нашої перемоги над ворогом лютим, щоб, не дай Боже, не трапилось такого, коли все людство стане диким населенням з використанням ШІ (штучного інтелекту) у багатоповерхових «вулицях» посеред замінованих територій і на тлі вибухів та діючих природних вулканів.

Сергій ЗІНЧЕНКО

Промінь Просвіти Є
Видавець і засновник – ГО «Криворізьке міське правозахисне товариство».
Рішення Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення про реєстрацію № 1951 від 30 травня 2024 року (ідентифікатор медіа R30-05100)
Передплатний індекс: 60093
Адреса редакції: 50099, м. Кривий Ріг, вул. Церковна, буд. 3, к. 210. e-mail: kmpzt@ukr.net.
Тел. 067-568-39-73

Редактор газети: Сергій ЗІНЧЕНКО.
Редакційна колегія: Сергій ДАШКОВСЬКИЙ, Сергій ЗІНЧЕНКО, Олександр ЧИЖИКОВ, Володимир НАЛУЖНИЙ (голова організації)
Логотип виготовив Вадим БОРИСЕНКО.
Газета виходить двічі на місяць.
Комп'ютерна верстка Т. ЛОПАТЮК.

Відповідальність за точність наведених фактів, цифр та імен несуть автори матеріалів.
Редакція не рецензує і не повертає рукописи.
За умови використання наших матеріалів посилання на газету
«Промінь Просвіти Є» обов'язкове.

Газета, починаючи з числа 13 (81), у друкованому вигляді не виходить.